

BU KİTAPTA NELER VAR?

www.lisedestek.com adresinden
Hız ve Renk Soru bankaları ile
Denemelerinin Örnek PDF'lerine,
Akıllı tahta uygulamalarına
ve diğer içeriklerine ulaşabilirsiniz.

1

2

Hız ve Renk Uzaktan Eğitim
Kanalı'nda konu anlatımı ve
daha fazlasını bulacaksınız.

Hız ve Renk uygulamasından ya da
Hız ve Renk yayınları web sayfasından
soru çözüm videolarını Hız ve Renk
yazarlarından dinleyebilirsiniz.

3

4

Konu Kavram, Konu Pekiştirme,
ÖSYM Tarzı ve Hızlı Taramalardan
oluşan toplam
112 TEST, 1262 SORU
başarınıza renk katacak.

Konu özetli, pratik kavram haritaları
ile bilgilerinizi canlı tutabilirsiniz.

5

**ÜNİVERSİTE HAZIRLIK
COĞRAFYA
SORU BANKASI**

ISBN

978-605-7530-88-2
0508-19-24

Genel Yayın Koordinatörü

Harun DERİN

Yazar

Selahattin GÜLER
Emre TUNÇ

Editör

Nuri SOYUDURU

Dizgi

HIZ VE RENK Dizgi Birimi

İLETİŞİM

HIZ VE RENK YAYINLARI

hizrenk@gmail.com

Ostim Mahallesi 1207. Sokak No:3/C-D

Ostim/Ankara

Tel: 0312 395 13 36

Copyright © Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Hangi amaçla olursa olsun,
bu kitabın tamamının ya da bir kısmının,
kitabı yayımlayan yayınevinin önceden
izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi
ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltıl-
ması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

Sunuş

DEĞERLİ ÜNİVERSİTE ADAYLARI,

Üniversiteye giriş sınavları uzun, yorucu ve sabır isteyen bir yolculuktur. HIZ VE RENK YAYINCILIK olarak bu uzun yolculukta sizlerin destekçisi ve rehberi olmayı bir görev bilmekteyiz. Bu anlayışla hazırladığımız soru bankalarımızla üniversite sınavlarına hazırlık aşamasında başarınızı daha yukarılara taşımak ve istediğiniz üniversitelere sizleri ulaştırabilmek temel hedefimizdir.

HIZ VE RENK soru bankaları konu kavratma, pekiştirme ve ÖSYM soru tiplerine adapte olabilmek anlayışı ile oluşturulmuştur. Ayrıca “Basmaklı Zaman Yönetimi”ne göre kurgulanan testler zaman yönetimi konusunda da sizlere önemli bir kazanım sağlayacaktır. Kitabın sonunda, sorularda kullanılan kavramları içeren bir sözlüğe ve kavram haritalarına yer verilmiştir.

Kitabımızdaki “**MAVİ TESTLER**”, ilgili konunun en üst düzeyde kavranmasını amaçlamaktadır. Her ünitenin başında bulunan bu testleri dikkatle çözmeniz ve bu testlerde kaçırdığınız sorulardan hareketle eksiklerinizi tespit ederek konu tekrarı yapmanız, konuyu daha iyi kavramanızı sağlayacaktır.

“**KIRMIZI TESTLER**”, konunun pekiştirilmesinde ve öğrenilenlerin kalıcı olmasında önemli rol üstlenmektedir. Bu testler sayesinde bilgileriniz daha da sağlamlaşacaktır.

“**TURUNCU TESTLER**”, ÖSYM sorularına uyum sağlamanızda size rehber olacak testlerdir. Üniversite sınav soruları paralelinde, özgün sorulardan oluşan bu testler ile sınav sorularını daha kolay analiz edebilecek ve üniversite sınavlarına gerçek anlamda hazır olacaksınız.

“**HIZLI TARAMA TESTLERİ**”, önceki ünite ve konuları kapsayan sorulardan oluşan testlerdir. Bu testler ünitenin/konunun unutulmasını önlemek amacıyla oluşturulmuş testlerdir. Bu testlerde yanlış cevapladığınız soruların konularını tekrar etmenizi öneririz.

Titiz bir çalışmanın ürünü olan COĞRAFYA SORU BANKAMIZ, MEB’in müfredat programıyla ve ÖSYM’nin soru tarzlarıyla bire bir uyumludur. Kitabın hazırlanmasında büyük emekleri geçen yazarımız Sayın Selahattin GÜLER (@cografyaburada) ve Emre TUNÇ’a; editörümüz Nuri SOYUDURU’ya; dizgi ve tasarım uzmanımız Raşit SAVAŞ’a teşekkür ederiz.

Başarılarınıza renk ve hız katabilmek dileğiyle...

HIZ VE RENK YAYINLARI

İçindekiler

A. DOĞAL SİSTEMLER

1. BÖLÜM: Matematik Coğrafya

Konu Kavram Haritası	5
İnsan ve Doğa	7
Konu Kavram Haritası	13
Dünya'nın Şekli ve Hareketleri	15
Konu Kavram Haritası	25
Koordinat Sistemi ve Konum	29
Konu Kavram Haritası	37
Harita Bilgisi ve Ölçekler.....	39
Konu Kavram Haritası	47
Haritalarda Yer Şekillerinin Gösterilme Yöntemleri	49
2. BÖLÜM: İklim Bilgisi	
Konu Kavram Haritası	57
İklim - Sıcaklık	59
Konu Kavram Haritası	69
İklim - Basınç ve Rüzgârlar.....	71
Konu Kavram Haritası	79
İklim - Nem ve Yağış	81
Konu Kavram Haritası	91
Dünyanın İklim Zenginliği	95
Konu Kavram Haritası	105
Türkiye İklimi.....	107

3. BÖLÜM: Yerin Şekillenmesi

Konu Kavram Haritası	119
Topoğrafya, Kayaçlar, Jeolojik Zamanlar ve Levha Tektoniği	121
İç Kuvvetler.....	127
Konu Kavram Haritası	135
Dış Kuvvetler - Akarsular.....	137
Konu Kavram Haritası	143
Dış Kuvvetler - Karma	151
Türkiye'de Yer Şekillerinin Genel Özellikleri.....	159

4. BÖLÜM: Su-Toprak-Bitki

Konu Kavram Haritası	165
Yeryüzündeki Su Varlığı.....	169
Yer Altı Suları, Göller.....	175
Toprak Oluşumu ve Çeşitleri	183
Doğal Unsurların Göstergesi: Bitkiler	189
HIZLI TARAMA TESTİ 1	195

B. BEŞERİ SİSTEMLER

5. BÖLÜM: Beşerî Coğrafya

Konu Kavram Haritası	197
Nüfusun Gelişimi, Dağılışı ve Nitelikleri, Göçlerin Nedenleri ve Sonuçları.....	201
Türkiye'de Nüfus ve Yerleşme.....	215
Konu Kavram Haritası	229
Ekonomik Faaliyetler ve Göçler.....	231
HIZLI TARAMA TESTİ 2	239

C. KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

6. BÖLÜM: Bölgeler ve Ülkeler

Konu Kavram Haritası	241
Bölge ve Çevre	243
Konu Kavram Haritası	253
Küresel Ulaşım Hatları.....	255
HIZLI TARAMA TESTİ 3	265

D. ÇEVRE VE TOPLUM

7. BÖLÜM: İnsan ve Çevre

Konu Kavram Haritası	267
Doğal Afetler ve Çevre	269
HIZLI TARAMA TESTİ 4	279
Cevap Anahtarı	281

NOTLARIM

COĞRAFYA - DOĞA VE İNSAN

COĞRAFYA:

Coğrafya: İnsan ve mekân arasındaki karşılıklı ilişkiyi inceleyen bilim dalıdır.

✓ İnsan mekânı etkiler, mekân da insanı etkiler. Yani insan ile mekân arasında karşılıklı etkileşim vardır.

✓ İnsan yollar, tüneller, barajlar yaparak mekânı etkiler.

✓ Kurak ve yarı kurak bölgelerde kerpiç evler, ormanlık bölgelerde ise ahşap evlerin bulunması insanın mekândan (doğal ortamdan) etkilendiğinin kanıtıdır.

DOĞA VE İNSAN ETKİLEŞİMİ

Dağ, taş, ağaç, toprak, yağmur gibi oluşumlarında insanın herhangi bir etkisinin bulunmadığı varlık, nesne ve olayların tümüne **doğal unsur** denir.

Tahta, sıra, okul, yol, köprü gibi oluşumlarında insanın etkisinin söz konusu olduğu varlık, nesne ve olaylara **beşerî unsur** denir.

DOĞAL ORTAMIN DÖRT UNSURU

1. ATMOSFER (HAVA KÜRE)

Atmosfer Dünya'yı çevreleyen hava tabakasıdır. Çeşitli moleküllerden oluşan atmosferdeki gazlar insan yaşamını mümkün kılar.

2. LİTOSFER (TAŞ KÜRE)

Dünya'nın katı olan dış yüzeyi litosferi oluşturur. Farklı bileşimdeki kayalar ve minerallerden oluşan litosferin canlı yaşamına da önemli etkisi vardır.

3. HİDROSFER (SU KÜRE)

Okyanuslar, göller, akarsular ve yer altı suları hidroseri oluşturur ve bunlar coğrafyanın ilgi alanına girer.

4. BİYOSFER (CANLILAR KÜRESİ)

Atmosfer, hidroser ve litosfer gibi doğal ortamda bulunan tüm canlılar biyosferi oluşturur. Bitkiler, hayvanlar, insanlar ve mikroorganizmalar bu ortamdaki canlılardır.

Biyocoğrafya: İnsan, hayvan ve bitkilerin oluşum gelişim ve dağılımını inceler. Kendi içinde ikiye ayrılır. Hayvanları inceleyen bölümü **zoocoğrafya**, bitkileri inceleyen bölümü ise **fitocoğrafya**dır.

NOT

Doğal ortam atmosfer, litosfer, hidroser ve biyosfer olarak dört temel unsurdan oluşur. Doğal unsurlar birbirleriyle sürekli bir etkileşim halindedir.

COĞRAFYANIN BÖLÜMLERİ

Coğrafya bilimi ilgi alanına giren konuları araştırarak inceler, incelerken de çeşitli bilimlerden faydalanır.

Coğrafya fiziki ve beşerî coğrafya olarak iki bölüme ayrılır:

İnsan faaliyetleri **beşerî coğrafyanın** ilgi alanına girerken, insan faaliyetleri ile ilgili olmayan konular **fiziki coğrafyanın** konularıdır.

COĞRAFYA

Fiziki Coğrafya

- Jeomorfoloji
- Klimatoloji
- Hidrografiya
- Biyocoğrafya
- Toprak Coğrafyası
- Doğal Ateşler Coğrafyası
- Kartografiya

Beşerî ve Ekonomik Coğrafya

- Nüfus Coğrafyası
- Yerleşme Coğrafyası
- Kültürel Coğrafya
- Siyasi Coğrafya
- Tarihi Coğrafya
- Tarım Coğrafyası
- Sanayi Coğrafyası
- Ulaşım Coğrafyası
- Enerji Coğrafyası
- Ticaret Coğrafyası
- Turizm Coğrafyası
- Sağlık Coğrafyası

COĞRAFYAYA YARDIMCI BİLİMLER

Astronomi (gökbilim), **meteoroloji** (hava olayları), **Jeoloji** (yer bilimi), **pedoloji** (toprak bilimi), **Hidroloji** (sular bilimi), **Kartografiya** (harita bilimi), **Demografi** (insan bilimi), **Litoloji** (taş bilimi), **Oseonografiya** (okyanus bilimi), **Limnoloji** (göl bilimi), **botanik** (bitki bilimi), **zooloji** (hayvan bilimi), **Klimatoloji** (iklim bilimi), **Demografi** (nüfus bilimi), **Jeomorfoloji** (yer şekilleri bilimi)

COĞRAFYANIN İLKELERİ

FİZİKİ COĞRAFYA

Jeomorfoloji
Dağlar, Topraklar
Klimatoloji
Bulutlar
Hidrografiya
Deniz
Biyocoğrafya
Otlar, çalılar, ağaçlar

BEŞERİ COĞRAFYA

Nüfus Coğrafyası
İnsanlar
Yerleşme Coğrafyası
Şehir
Ekonomik Coğrafya
Liman, yolcu gemisi, tekneler, yol

TARİHSEL SÜREÇTE COĞRAFYA BİLİMİNİN GELİŞİMİ

İLK ÇAĞ'DA COĞRAFYA

- İlk Çağ'da coğrafya basit gözlemler ve bu gözlemlerden elde edilen bilgilerden faydalanılarak hazırlanmış **basit harita çizim** denemeleriyle başlamıştır.
- Bu dönemde coğrafya genellikle bilinen dünyanın haritasının yapımı ve bu dünyadaki yerlerin ve bölgelerin tarihiyle birlikte ayrıntılı **tasvir** edilme şekline gelişmiştir.
- Bu dönemde **coğrafyanın gelişiminde** Herodot (Herodot), Platon (Platon), Aristo (Aristo), Eratosthenes (Eratosthen), Strabon (Strabon) ve Batlamyus (Batlamyus) gibi düşünürler önemli rol oynamıştır
- Strabon**, Geographika (Antik Anadolu Coğrafyası) adı verilen çalışmasında Büyük oranda bilinen dünyanın ansiklopedik tasvirini yapmıştır.
- Coğrafya sözcüğünü tarihte ilk kez MÖ III. yüzyıl başlarında kullanan **Eratosthenes**, Dünya'nın çevresini gerçek değerine çok yakın bir şekilde hesaplamıştır.

ORTA ÇAĞ'DA COĞRAFYA

- Batı Dünyasında bu dönemde **kilisenin baskısı** sonucu coğrafya bilimi gerilemiştir.
- Orta Çağ'da coğrafya biliminin gelişmesinde Müslüman coğrafyacıların katkıları büyük olmuştur.
- Müslüman coğrafyacılar namaz ve oruç gibi **ibadetler için** ayın ve günün hareketlerini gözlemlemişler ve astronomide ilerlemişlerdir.
- Mesudi, Biruni, İdrisi, İbni Batuta, İbni Haldun ve Uluğ Bey Orta Çağ'a damgasını vuran ünlü Müslüman coğrafyacılar arasındadır.
- İbni Haldun**, çevresel faktörlerin insan toplulukları üzerindeki etkilerini incelemiş, **Biruni** ise Dünya'nın çevresel uzunluğunu, yarıçapını ve 1 meridyen yayının uzunluğunu hesaplamıştır.

YENİÇAĞ'DA COĞRAFYA

- Avrupa'da **Rönesans** hareketleriyle birlikte bilimsel çalışmalar gelişmiştir.
- Bu dönemde **coğrafi keşifler** ve denizcilikteki gelişmeler yeni yerlerin keşfedilmesini ve coğrafyanın gelişmesine neden olmuştur.
- Kristof Kolomb'un (Kristof Kolomb) 1492'de Amerika kıtasını keşfetmesi ve Portekizli gemici Bartolomeu Dias'ın (Bartelmi Diyaz) Ümit Burnu'nu bulması (1488), Vasko da Gama'nın (Vaska dö Gama) buradan dolaşarak Hint Okyanusu ve Hindistan'a ulaşması (1498) coğrafya alanındaki önemli gelişmelerdir.
- Yeni Çağ'da Osmanlı Devleti sınırlarını içerisinde Piri Reis, Kâtip Çelebi ve Evliya Çelebi'nin yapmış oldukları **seyahatler** ve ortaya koydukları eserler de coğrafyanın gelişimine büyük katkı sağlamıştır.

YAKIN ÇAĞ'DA COĞRAFYA

- Bu dönemde fiziki ve beşerî coğrafyanın gelişmesinde ve bilimsel kimlik kazanmasında özellikle Alexander **Von Humboldt** (Aleksandır Van Humbolt) (1769-1859), Carl Ritter (Carl Ritter) (1779-1859) ve Frederic Ratzel (Firederik Ratzel) (1844-1904) çok önemli bir yere sahiptir.
- Fiziki coğrafyanın kurucusu olan **Humboldt**, coğrafyaya gezi gözlem metodunun yanı sıra bilimsel araştırma metodlarını kazandırmıştır.
- Beşerî coğrafyanın kurucusu sayılan **Ritter**, insan ve doğa arasındaki ilişkiye dikkat çekmiş ve coğrafyanın bu ilişkiyi konu edinmesini savunmuştur.
- Ratzel ise beşerî coğrafya konularını veriler kullanarak açıklamaya çalışmıştır.
- Coğrafyanın bir bilim olarak üniversitelerdeki yerini aldığı ve kurumsallaşarak büyük bir ilerleme kaydettiği bu dönem aynı zamanda modern coğrafya dönemi olarak adlandırılır.
- Alman coğrafyacı Alexander Von Humboldt, modern doğal (fiziki) coğrafyanın kurucusu olarak bilinir. Araştırmalarını **Cosmos** adlı eserde toplamıştır. Humboldt gözlem metodunu uygulamaya koyarak araştırma gezilerine önem vermiştir.

Neden Coğrafya Öğrenmeliyiz?

- Doğal sistemlerin oluşum ve gelişim süreçlerini anlayabilmek
- Coğrafi süreçlerin geçmişteki durumundan hareketle insanlığın yaşam tarzlarının zaman içindeki değişimini anlayabilmek,
- Coğrafi olaylara ilişkin olarak "nerede, nasıl ve niçin?" gibi sorular sorarak yaşanan yer, bölge ve ülkenin ve tüm dünyaya ilişkin zihnin haritasını oluşturmak,
- Dünyadaki sınırlı doğal kaynakların kullanımına ve korunmasına yönelik planlamalar konusunda akılcı karar verebilme yeteneğine sahip olmak,
- Giderek küreselleşen dünyada karşılıklı bağımlılığı anlayabilmek ve dünya vatandaşı olabilmek için coğrafya öğrenmeliyiz.

1. Coğrafya biliminin önemi ve günlük yaşamdaki yeri ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Doğal ve beşerî süreçlerin kendi içindeki işleyişleri ile birbirlerini nasıl etkilediklerini anlayabilmek için coğrafya öğrenmek gerekir.
- B) Doğal sistemlerin oluşum ve gelişim süreçlerini anlayabilmek coğrafya biliminden faydalanırız.
- C) Giderek küreselleşen dünyada karşılıklı bağımlılığı anlayabilmek ve dünya vatandaşı olabilmek için coğrafya öğrenmek gerekir.
- D) Yerel ve küresel ölçekte coğrafi olay ve olguların mekânsal dağılımını tanıyabilmek için coğrafya biliminden faydalanırız.
- E) Fiziksel çevre ile toplum arasındaki ilişkileri ilgilendiren konularda karar verebilmek için coğrafya bilmeye gerek yoktur.

2. Aşağıda doğal unsur veya doğal olayları inceleyen fiziki coğrafyanın bilim alanı ile bu alanın yararlandığı bilim dalları yazılmış ama bilgilerden birinde yanlışlık yapılmıştır.

	Fiziki Coğrafya Bilim Alanı	Yararlandığı Bilim Dalı
Volkanik toprak	Jeomorfoloji	Pedoloji
Yağış	Klimatoloji	Meteoroloji
Meşe ağacı	Biyocoğrafya	Botanik
Fırat Nehri	Hidrocoğrafya	Limnoloji
Kireç taşı	Jeomorfoloji	Litoloji

Tabloda yapılan eşleştirmelerden hangisinde yanlışlık yapılmıştır?

- A) Klimatoloji
- B) Biyocoğrafya
- C) Limnoloji
- D) Litoloji
- E) Pedoloji

3. Aşağıdaki tabloda doğal unsurlar ve doğal olayları ifade eden kelimeler verilmiş ama doğal unsurların ikisinin yeri yanlış yazılmıştır.

Taş Küre (Litosfer)	Su Küre (Hidrosfer)	Hava Küre (Atmosfer)	Canlılar Küresi (Biyosfer)
Gediz Ovası Kumlu toprak Ağrı Dağı	Rüzgâr Yağış	Ege Denizi Aras Nehri Bafa Gölü	Böğürtlen Kayın Ihlamur Çam ormanı

Tablodaki yanlışlık aşağıdakilerden hangi ikisinin yer değiştirmesi ile düzeltilmiş olur?

- A) Hidrosfer – Atmosfer
- B) Litosfer – Biyosfer
- C) Biyosfer – Atmosfer
- D) Atmosfer – Litosfer
- E) Hidrosfer – litosfer

4. Aşağıda verilenlerden hangisi beşerî coğrafyanın alt dallarından biri değildir?

- A) Turizm coğrafyası
- B) Tarım coğrafyası
- C) Klimatoloji
- D) Ulaşım coğrafyası
- E) Enerji coğrafyası

5. Coğrafyanın alt dalları ve ilgi alanları ile ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Klimatoloji, iklim olaylarını inceler ve fiziki coğrafyanın alt dalıdır.
- B) Nüfus dağılışını beşerî coğrafya inceler.
- C) Jeoloji, hava durumunu inceler ve fiziki coğrafyanın alt dalıdır.
- D) Biyocoğrafya, canlıların yeryüzünde dağılışını inceler ve fiziki coğrafyanın alt dalıdır.
- E) Barajları, enerji coğrafyası inceler ve beşerî coğrafyanın alt dalıdır.

6. I. Coğrafya bilgisi sel, deprem, erozyon gibi felaketlere karşı tedbir alabilmeyi ve bilinçli hareket etmeyi öğretir.
II. Coğrafi kültüre sahip bir ülke, meydana gelen bir depremde aldığı önlemlerle daha az etkilenir.
III. Madenler, su kaynakları, turistik yerler, iklimler gibi birçok bilgiyi coğrafi haritadan okuyarak öğrenebiliriz.

Coğrafi bilgi ve bu bilginin etkileri ile ilgili verilen yukarıdaki bilgilerden hangileri doğrudur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

7. Deprem ve volkanizma gibi doğal afetler fiziki coğrafyanın ilgi alanına girer.

Buna göre fiziki coğrafyaya yardımcı olan bilim dallarından hangisi deprem ve volkanizma gibi doğal afetleri inceler?

- A) Jeoloji B) Pedoloji C) Litoloji
D) Hidroloji E) Klimatoloji

8. Doğal koşulların birçok insan faaliyetine etkisi vardır.

Aşağıda verilen insan faaliyetlerinden hangisinde doğal koşulların etkisi yoktur?

- A) Çiçekli bitkilerin olduğu bölgelerde arıcılık faaliyetleri yapılırken bozkır bölgelerinde küçükbaş hayvancılık faaliyetlerinin yapılması
B) Büyükşehirler çevresinde büyükbaş besi hayvancılığı faaliyetlerinin yaygın olarak yapılması
C) Orman bölgelerinde mesken yapmak için ahşap malzeme yaygın olarak kullanılırken volkanik yörelerde taşların daha çok kullanılması
D) İç Anadolu'da küçükbaş hayvancılık yapılırken Erzurum-Kars yöresinde büyükbaş hayvancılığın ön plana çıkması
E) Akdeniz iklim şartlarında seracılık yapılırken karasal iklim bölgelerinde kuru tarım yapılması

9. Coğrafya öğretmeni sınıfta öğrencilerine, "Muhteşem dörtlü denilen doğal çevrede yaşıyoruz ama bu doğal ortama insan çok zarar verdi. Bu konuda neler yapılabilir?" sorusunu sormuştur. Bazı öğrencilerin verdikleri cevaplar şöyledir:

Ayşe: İnsanlar atmosfere zarar vermeden de üretim yapabilirler, fabrika bacalarına takacakları filtreler kirlenmeyi önemli oranda engelleyebilir.

Serap: İnsanlar tarımsal üretimlerini litosfer üzerinde yapıyorlar ama toprağa kimyasalları atmadan da üretim yapabilirler.

Filiz: Bitkiler ve hayvanlar olmadan yaşam çok zor. Bu nedenle ormanları korumamız lazım, av yasağına uymalı ve yaban hayatını korumalıyız.

Aslı: Hidrosfer, yaşam için çok önemli. Fabrikalardan bırakılan atık sular hidrosferi çok kirliliyor. Bu nedenle fabrikalar suyu arıtarak çevreye bırakmalıdır.

Merve: Ormanların kesilmesi biyosfere zarar vermez, sadece orman yangınlarını önlemeliyiz.

Öğrencilerden hangisinin verdiği cevap doğru değildir?

- A) Ayşe B) Serap C) Filiz
D) Aslı E) Merve

TYT - 2022

10. Karstik bölgelerde topoğrafya yüzeyinde birbirine yakın çok sayıda dolinin bir arada bulunması delikli karst olarak tanımlanırken, tropikal bölgelerde koni şekilli karstik tepelerin yaygın olarak bulunması ise kuleli karst olarak adlandırılmaktadır.

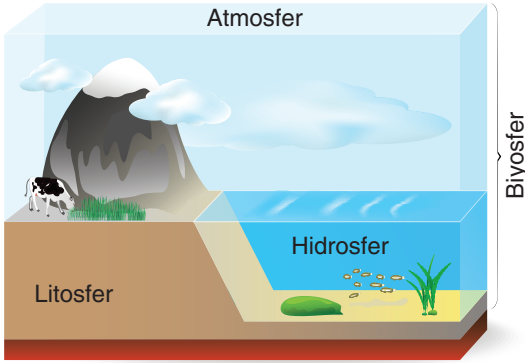
Bu yer şekillerinin oluşumunu, gelişimini ve dağılışını inceleyen coğrafyanın alt dalı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Klimatoloji B) Oseonografya
C) Jeomorfoloji D) Kartografya
E) Biyocoğrafya

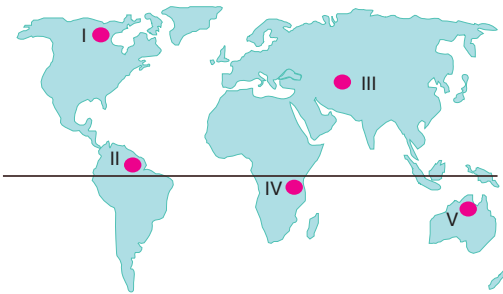
1. Aşağıdaki görselde dört temel ortam gösterilmiştir.

Dört temel ortam ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Hidrosferden buharlaşan su atmosfere karışır.
- B) Biyosferdeki unsurlardan biri olan bitkiler atmosferden etkilenir ama litosferden etkilenmez.
- C) Deprem olayları litosferde gerçekleşir.
- D) Suda yaşayan balıklar biyosferdeki unsurlardan biridir.
- E) Hidrosferdeki suların bir kısmı yer altına sızarak litosferde depolanır.

2. Doğal koşullar insan yaşantısı üzerinde etkilidir.

Yukarıdaki dünya haritasında gösterilen alanlardan hangisinde yıl içinde giysi değiştirme ihtiyacı daha fazladır?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

- 3. - İstanbul'da boğaz sularının altından Marmaray Projesi ile tüp geçitten ulaşımın sağlanması
- Küresel ısınma nedeniyle buzulların giderek erimesi
- Hollanda kıyılarının yüksek setlerle çevrilmesi ve denizin doldurulmasıyla önemli oranda toprak kazanılması

Bu olayların ortak özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünyada gerçekleşen olayların tamamında insan etkisi vardır.
- B) İnsanların doğayı etkileme gücü giderek azalmaktadır.
- C) İnsanların doğal çevreye büyük etkisi vardır.
- D) Doğa insanları büyük ölçüde etkiler.
- E) Dünyada gerçekleşen olayların çoğu insan faaliyetlerinden bağımsızdır.

4.

		İnsanın etkisi	Doğanın etkisi	Karşılıklı etkileşim
I	Ordu'da denizin doldurulmasıyla hava alanının yapılması	✓		
II	Tarımsal sulama nedeniyle sulak alanların kuruması	✓		
III	Küresel ısınma nedeniyle deniz seviyesinin yükselmesi ve kıyıların su altında kalması			✓
IV	Balığın Alaska'da yaşayanların temel besin kaynağı olması		✓	
V	İzlanda'da hava alanlarının termal sular ile ısıtılması			✓

Doğanın insan üzerindeki etkisi, insanın doğa üzerindeki etkisi ve karşılıklı etkileşim ile ilgili yukarıda yapılan eşleştirmelerden hangisi doğru değildir?

- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

5. Coğrafya öğretmeni Hatice Hanım 9. sınıflarda coğrafya dersine başlarken öğrencilerine, “Coğrafya nedir ve insan hayatına etkileri nelerdir?” diye sormuştur. Hatice Hanım’ın aldığı cevaplar şöyledir:

Betül: Coğrafya, insan ve doğa arasındaki etkileşimi inceleyen bilim dalıdır.

Merve: Coğrafya, yeryüzündeki doğa olaylarını ve insan faaliyetlerini incelerken bunlar arasında ilişki kurar. Böylece olayları bir bütün olarak kavramamızı sağlar.

Faruk: Bir şehrin gelişmesi üzerinde etkili olan doğal kaynaklar, yüzey şekilleri, iklim, ulaşım, sanayi, nüfus vb. doğal ve beşerî faktörleri bir bütün olarak ortaya koyar.

Selma: Herhangi bir bölgede yapılacak yatırımların belirlenmesi, yerleşme alanlarının oluşturulması, ulaşım ağlarının kurulması aşamalarında coğrafi çalışmalara ihtiyaç vardır.

Kemal: Geleceğe yönelik planlamalarda, coğrafya biliminin verilerinden ve çalışma yönteminden faydalanmaya gerek yoktur.

Öğrencilerden hangisinin verdiği cevap doğru değildir?

- A) Betül B) Merve C) Faruk
D) Selma E) Kemal

6. I. Barajların yer seçiminde
II. Kurulacak büyük bir alışveriş merkezinin yer seçiminde
III. Deprem bölgelerinde yapılacak konutların yapı malzemesinin seçiminde

Coğrafya bilimi yukarıda verilen olayların hangilerininde görüş bildirir?

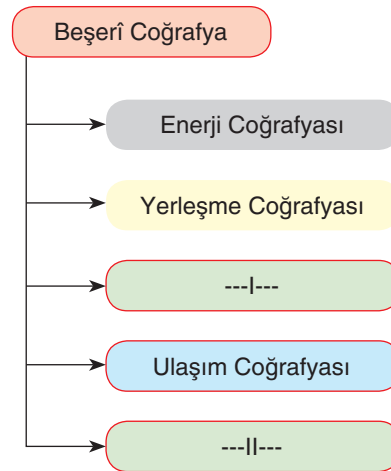
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I, II ve III

7. Bir bölgede yer alan gölün kıyı kesimlerinin insanlar tarafından yoğun olarak kullanılmasının olası çevresel etkileri arasında hangisi yer almaz?

- A) Göl sularının kirlenmesi
B) Arazinin amaç dışı kullanılması
C) Gölde yaşayan canlıların yaşam alanının yok edilmesi
D) Bitki türlerinin yok edilmesi
E) Biyosferdeki hayvan türlerinin artması

TYT - 2019

8. Aşağıdaki grafikte Beşerî Coğrafya’nın bazı alt dalları gösterilmiştir.

Bu grafikte numaralandırılarak boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

	I	II
A)	Nüfus Coğrafyası	Siyasi Coğrafya
B)	Bitki Coğrafyası	Nüfus Coğrafyası
C)	Turizm Coğrafyası	Bitki Coğrafyası
D)	Siyasi Coğrafya	Toprak Coğrafyası
E)	Toprak Coğrafyası	Turizm Coğrafyası

H
I
Z
R
E
N
K

1. İlk Çağ'da ---- ve Batlamyus gibi coğrafyacılar, coğrafi verilerin aktarılmasında tasvir yöntemini kullanmışlardır.

Yukarıda boş bırakılan yere aşağıdaki isimlerden hangisinin yazılması doğru olur?

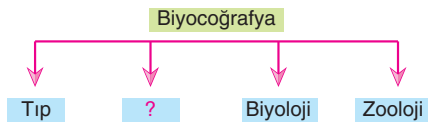
- A) Humboldt B) Ritter C) Ratzel
D) Blache E) Eratosthenes

2. I. Akarsular
II. Göller
III. Yer altı suları
IV. Denizler
V. Atmosfer

Yukarıda verilen doğal unsurlardan hangileri su küre içinde yer almaz?

- A) Yalnız I B) Yalnız III C) Yalnız V
D) I ve IV E) II ve V

3. Tabloda coğrafyanın bölümlerinden birinin yardımcı bilim dalları gösterilmiştir.

Buna göre soru işareti ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Botanik B) Fizik C) Kimya
D) Litoloji E) Jeoloji

4. Coğrafyanın alt dalları ve yardımcı bilim dallarının ilgi alanlarıyla eşleştirilmesi aşağıdakilerden hangisinde **yanlış** verilmiştir?

- A) Jeoloji – Yer bilimi
B) Jeomorfoloji – Yer şekilleri bilimi
C) Oseanoğrafya – Okyanus bilimi
D) Zooloji – Hayvan bilimi
E) Klimatoloji – Deprem bilimi

5. Coğrafya öğretmeni Feride Hanım, sınıfındaki öğrencileri gruplara ayırmış ve onlardan yaşadıkları bölgede fiziki, beşerî ve ekonomik faaliyetleri araştırmalarını istemiştir.

Güler grubu, bölgelerindeki hâkim rüzgâr yönünü,

Arslan grubu, yaşadıkları bölgedeki sıcaklık ve yağış koşulları ile bu koşulların mera hayvancılığına etkilerini,

Özçelik grubu, bulundukları bölgede denize girme süresinin uzunluğunu rapor hâline getirerek sınıfa sunmuştur.

Bu grupların çalışma konularına bakıldığında aşağıda verilen coğrafyanın alt dallarından hangisiyle ilgili bir rapor çalışması yapılmadığı söylenebilir?

- A) Enerji coğrafyası B) Tarım coğrafyası
C) İklim coğrafyası D) Bitki coğrafyası
E) Turizm coğrafyası

6. I. Atmosferde yaşayan canlılar daha çok atmosferin alt tabakalarında yaşam alanı bulur.
II. Suda çeşitli bitki ve hayvan türleri yaşar.
III. Litosferde canlı yaşamı yoktur.

Yukarıda verilen bilgilerden hangileri **yanlıştır?**

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

7. Aşağıda coğrafyaya katkıda bulunan bilim insanlarının yaşadıkları dönem eşleştirilmiş ama bu eşleştirmelerden ikisinde yanlışlık yapılmıştır.

- I. Piri Reis → Yakın Çağ
 II. Strabon → İlk Çağ
 III. İbn-i Sina → Orta Çağ
 IV. Alexander von Humboldt → Yakın Çağ
 V. Karl Ritter → Yeni Çağ

Numaralandırılan eşleştirmelerdeki hangi iki isim yer değiştirdiğinde coğrafyaya katkıda bulunan bilim insanlarının yaşadıkları dönem doğru verilmiş olur?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve V
 D) II ve III E) III ve IV

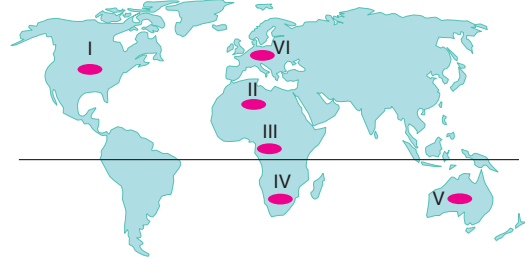
8. Hidroloji (sular bilimi), göl bilimi (limnoloji), okyanus bilimi (oseonografya) ve yer altı suları bilimi (hidrojeoloji) aşağıda verilen bilim dallarından hangisinin alt bilim dalıdır?

- A) Jeomorfoloji B) Hidrografya
 C) Klimatoloji D) Biyocoğrafya
 E) Meteoroloji

9. Coğrafyaya katkıda bulunan bilim insanları ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Alexander Von Humboldt fiziki coğrafyanın kurucusudur.
 B) İbni Sina beşerî coğrafyanın kurucusu kabul edilir.
 C) Herodot ve Aristo ilkçağ coğrafyacıları arasında yer alır.
 D) Kristof Kolomb Yeni Çağ'da Coğrafi Keşifler'e katılarak coğrafyanın gelişimine katkıda bulunmuştur.
 E) Orta Çağ'da yaşayan Biruni atsronomi alanındaki çalışmaları ile coğrafya bilimine katkıda bulunmuştur.

10. İklim şartları nüfus dağılışını etkileyen en önemli faktördür.

Buna göre dünya haritası üzerinde gösterilen yerlerden hangilerinde doğal koşullar insan yaşamı için daha elverişlidir?

- A) I ve II B) I ve III C) I ve VI
 D) II ve V E) III ve IV

11. Aşağıdakilerden hangisi fiziki coğrafyanın konularından biri değildir?

- A) Fosil yakıtların dünya ticaretindeki yeri
 B) Akarsuların oluşturduğu yer şekilleri
 C) Göllerin oluşumu ve türleri
 D) Depremlerin türleri ve etki alanları
 E) Dünya'nın şekli ve boyutları

TYT - 2018

12. Aşağıda, bir yörenin bazı doğal ve beşerî özellikleri verilmiştir.

- Günlük ve yıllık sıcaklık farkları fazladır.
- Kış mevsiminde karın yerde kalma süresi uzundur.
- Sıcaklık farklarının fazla olması, yörenin enerji ihtiyacını artırmaktadır.
- Yaz sıcaklıklarına bağlı olarak tarımda sulamaya duyulan ihtiyaç fazladır.

Bu özellikler coğrafyanın aşağıdaki hangi alt dalı ile daha fazla ilgilidir?

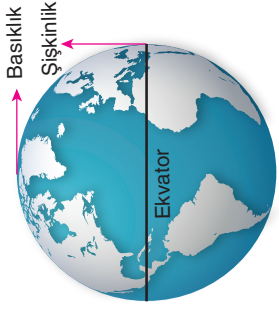
- A) Hidrografya B) Jeomorfoloji
 C) Klimatoloji D) Biyocoğrafya
 E) Kartografya

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

DÜNYA'NIN ŞEKLİ

Dünya ekvatorundan şişkin ve kutuplardan basık **geoit** şekle sahiptir.

Yer'in Şekli

Dünya geoit şekle sahip olduğu için;

- Ekvator çevresi kutup çevresinden fazladır.
- Ekvator yarıçapı kutup yarıçapından fazladır.
- Yerçekimi kutuplarda daha fazladır (yerin merkezine yakın olduğu için).

Dünya tam dairesel şekle sahip olsaydı bu durumlar olmazdı.

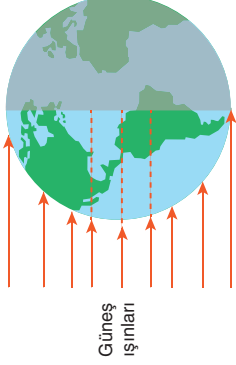
NOT

DÜNYA'NIN KÜRESEL ŞEKLİNİN SONUÇLARI

✓ Güneş ışınlarının geliş açısı kutuplara gidildikçe küçülür.

✓ Kutuplara gidildikçe sıcaklık azalır

✓ Kutuplara gidildikçe güneş ışınlarının atmosferde aldığı yol ve tutulma artar.

✓ Kutuplara gidildikçe çizgisel hız azalır. Buna bağlı olarak kutuplara gidildikçe güneşin doğuşu ve batışı (gurub ve tan süresi) uzar.

✓ Kutuplara gidildikçe meridyenler arası mesafe azalır.

✓ Kutuplara gidildikçe paralellerin çevresi azalır.

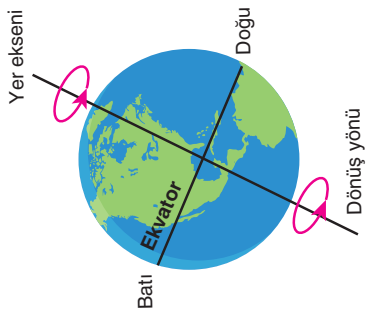
✓ Dünya üzerinde aynı yönde gidildiğinde tekrar başlangıç noktasına ulaşılır.

✓ Düzleme çizilen haritalarda hatalar oluşur.

✓ Kutuplara gidildikçe gölge boyu artar.

DÜNYA'NIN GÜNLÜK HAREKETİ (KENDİ ETRAFINDA)

Dünya kutuplardan geçtiği varsayılan eksen etrafında batıdan doğuya doğru tam bir dönüşünü 24 saatte tamamlar. Buna **günlük hareket** denir.

GÜNLÜK HAREKETİN SONUÇLARI

→ Gece ve gündüz tekrarlanır (ardalanır)

→ Gün içinde sıcaklık farkları oluşur. **Buna bağlı olarak;**

a) Basınç farkları ve meltem rüzgârları oluşur.

b) Kayalarda mekanik (fiziksel) çözüme görülür.

→ Yerel saat farkları oluşur. Dünya eksen etrafında batıdan doğuya doğru döndüğü için doğuda yerel saatler ileri batıda ise geridir.

→ Doğuda güneş erken doğar, erken batar.

→ 30 ve 60 enlemlerinde dinamik basınç alanları oluşur.

→ Dünya eksen etrafında döndüğü için sapma kuvveti oluşur. **Buna bağlı olarak;**

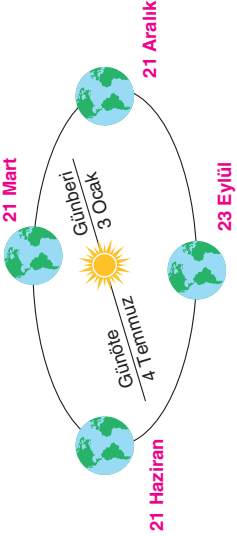
a) Rüzgârların yönlerinde sapma olur (KYK'de sağa doğru, GYK'de sola doğru)

b) Okyanus akıntıları halkalar oluşturur.

DÜNYA'NIN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ

DÜNYA'NIN YILLIK HAREKETİ (GÜNEŞ ETRAFINDA)

Dünya güneş etrafındaki hareketini 365 gün 6 saatte tamamlar. Buna **yıllık hareket** denir.

Dünya Güneş etrafında elips şeklinde bir yörüngede döndüğü için;

- Güneşe bazen yaklaşır (3 Ocak), bazen de günden uzaklaşır (4 Temmuz).
- Dünyanın yörüngesindeki hızı değişir. Güneşe yaklaştığı tarihte çekim kuvveti arttığı için yörüngesinde hızlı döner.
- Mevsim süreleri eşit değildir. Şubat ayı 28 gündür. KYK'de sonbahar ekinoksu 2 gün gecikir (23 Eylül olmuştur).

Dünya yörüngesi tam daire şeklinde olsaydı bu durumlar olmazdı.

DÜNYA'NIN YILLIK HAREKETİNİN SONUÇLARI

- ✓ Bir noktaya yıl içinde güneş ışınlarının geliş açısı değişir.
- ✓ Yıl içinde sıcaklık farkları oluşur.
- ✓ Mevsimler meydana gelir
- ✓ Muson rüzgârları oluşur.
- ✓ Yıl içinde gece ve gündüz süresi değişir.
- ✓ Aydınlanma çizgisi (gece ile gündüzü ayıran çizgi) sürekli yer değiştirir. Aydınlanma çizgisi 21 Mart ve 23 Eylül'de kutup noktalarından geçerken, 21 Haziran ve 21 Aralık tarihlerinde kutup dairelerinden geçer.

NOT
Yıllık hareketin sonuçları aynı zamanda eksen eğikliğinin sonuçlarıdır ama bu olayların temel nedeni eksen eğikliğidir.

21 MART - 23 EYLÜL (Ekinoks Tarihleri)

- ✓ Bu tarihler bahar başlangıç tarihleridir.
- ✓ Aydınlanma çizgisi kutup noktalarından geçer.
- ✓ Dünyanın her yerinde gece-gündüz eşitliği yaşanır.
- ✓ Güneş ışınları ekvatora dik açı ile geldiği için öğle vakti ekvatordaki cisimlerin gölgesi oluşmaz.
- ✓ 21 Mart KYK'de ilkbahar, GYK'de sonbahar başlangıcıdır
- ✓ 23 Eylül KYK'de sonbahar, GYK'de ilkbahar başlangıcıdır.
- ✓ Aynı meridyen üzerindeki yerlerde güneş aynı anda doğar, aynı anda batar.

21 HAZİRAN (Kuzey Yarım Küre'de yaşanan durumlar)

- ✓ Yaz başlangıcıdır.
- ✓ En uzun gündüzün yaşandığı tarihtir
- ✓ En kısa gece yaşanır
- ✓ Güneş ışınlarının en dik açı ile geldiği tarihtir.
- ✓ Gölge boyunun en kısa olduğu tarihtir.
- ✓ Güneş ışınları Yengeç Dönencesine dik açı ile geldiği için öğle vakti Yengeç Dönencesinde cisimlerin gölgesi oluşmaz.
- ✓ Bu tarihten sonra ülkemizde gündüzler kısalmaya başlar
- ✓ Bu tarihte kuzeye gidildikçe gündüz süresi artar.
- ✓ Aydınlanma çizgisi kutup dairelerinden geçer.
- ✓ Kuzey kutup dairesinde 24 saat gündüz yaşanır.

Not: Güney Yarım Küre'de tersi durumlar yaşanır.

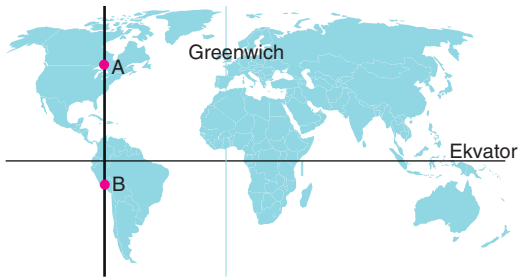
EKSEN EĞİKLİĞİNDEN DOLAYI;

- Işınlar sadece dönenceler arasına dik açı ile gelir
- Yıl içinde dönenceler bir kez, dönenceler arasında kalan yerler ise ışınları ikiye kez dik açı ile alır.
- Dönenceler dışı hiçbir zaman ışınları dik açı ile almaz
- Işınların dik açı ile geldiği yerde ve tarihte gölge oluşmaz.

- Ülkemiz dönenceler dışında olduğu için cisimlerin daire gölgesi oluşur ve gölge daima kuzeye düşer.
- Gölge yönü ışınların geldiği yerin tersine düşer. Ülkemiz ışınları güneyden aldığı için gölge yönü daima kuzeye düşer.
- Öğlak Dönencesi'nin güneyinde gölge yönü daima güneye düşer.

- Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın şeklinin küresel olmasının sonuçları arasında gösterilemez?
 - Kutuplara gidildikçe sıcaklıkların azalması
 - Kutup Yıldızı'nın Güney Yarım Küre'den görülmemesi
 - Meridyenler arası mesafenin kutuplara gidildikçe azalması
 - Düzleme çizilen haritalarda bozulmaların ortaya çıkması
 - Kutup dairelerinde 24 saat gündüz ve gecenin yaşanması
- Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın Güneş etrafındaki hareketinin sonuçlarından biridir?
 - Doğuda güneşin erken doğması
 - Güneş ışınlarının geliş açısının kutuplara gidildikçe küçülmesi
 - Mevsimlerin meydana gelmesi
 - Dinamik basınç alanlarının oluşması
 - Meltem rüzgârlarının oluşması
- Aşağıdaki dünya haritasında aynı boylam üzerindeki iki farklı nokta gösterilmiştir.

Bu iki nokta arasında hareket eden bir kişi aşağıdakilerden hangisinin değiştiğini söyleyemez?

- Güneş ışınlarının geliş açısı
- Çizgisel hız
- Başlangıç meridyenine olan uzaklık
- Başlangıç meridyeni ile zaman farkı
- Yer çekimi

- Aşağıda verilenlerden hangisi diğerlerinin nedeni durumundadır?
 - Doğuda güneşin erken doğması
 - Doğuda yerel saatlerin ileri olması
 - Dünya'nın eksenini etrafında dönmesi
 - Okyanus akıntılarının halkalar oluşturması
 - 30° ve 60° enlemlerinde dinamik basınç alanlarının oluşması
- Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki dönüş yönü hakkında bilgi verir?
 - Güneş'in doğuda daha erken doğması
 - Rüzgârların yüksek basınç alanlarından alçak basınç alanlarına doğru esmesi
 - Cisimlerin gün içinde en kısa gölgesinin, yerel saate göre 12.00'da olması
 - Gün içinde basınç farklarının oluşması
 - Bulutların hareket etmesi
- Dünya'nın çizgisel dönüş hızı enleme göre değişir. Çizgisel hızın fazla olduğu yerlerde güneş ufukta hızlı hareket eder.

Buna göre haritada gösterilen illerden hangisinde güneş ufukta daha hızlı hareket eder?

- Aydın
- Eskişehir
- Giresun
- Mersin
- Ağrı

7. Kuzey Yarım Küre’de ve aynı enlemde yer alan iki merkezde;

- I. Güneş ışınlarının geliş açısı,
- II. gündüz süresi,
- III. yaşanan mevsim,
- IV. yıllık sıcaklık ortalamaları

özelliklerinden hangilerinin kesinlikle aynı olduğu söylenebilir?

- A) I ve II B) II ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) I, II ve III

8. Biri Kuzey Yarım Küre’de diğeri Güney Yarım Küre’de yer alan iki farklı noktada aynı anda farklı mevsimlerin yaşanmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Dünya ekseninin yörünge düzlemine eğik olması
B) Dünya’nın küresel şekle sahip olması
C) Dünya’nın kendi eksenini etrafında dönmesi
D) Dünya yörüngesinin elips şeklinde olması
E) Dünya’nın Güneş etrafında dönmesi

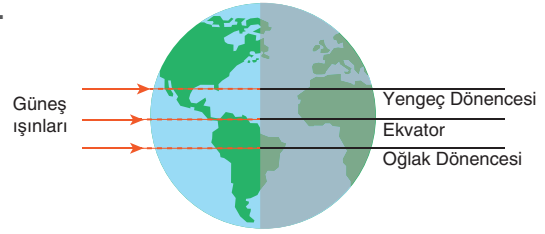
9.

Ankara yaz mevsimini yaşarken haritada verilen kentlerin hangisinde kış mevsimi yaşanır?

- A) Ottawa B) Los Angeles
C) Buenos Aires D) Pekin
E) Berlin

10.

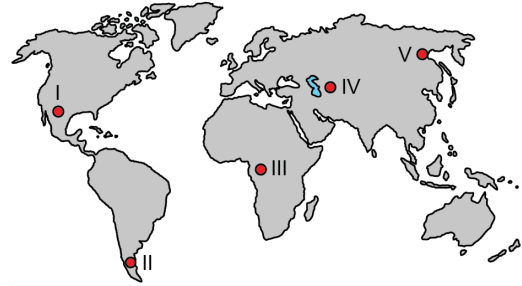

Dünya’nın Güneş karşısındaki konumu şekildeki gibi iken aşağıdakilerden hangisi gerçekleşen bir durum değildir?

- A) Enlem dereceleri aynı olan merkezlere Güneş ışınları aynı açı ile gelir.
B) Aydınlanma çemberi kutup noktalarından teğet geçer.
C) Bahar başlangıcıdır.
D) Aydınlanma çizgisi bütün paralelleri iki eşit parçaya böler.
E) Kuzey Yarım Küre’de en uzun gündüz yaşanır.

TYT - 2021

11. Aşağıdaki haritada beş yer numaralandırılarak gösterilmiştir.

Bu yerlerle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I numaralı yerde 21 Haziran’da gece süresi gündüz süresinden daha kısadır.
B) II numaralı yerde 21 Haziran’da gündüz süresi III numaralı yerden daha kısadır.
C) III numaralı yerde yıl boyunca, gece ve gündüz arasındaki süre farkı diğerlerine göre daha azdır.
D) IV numaralı yerde 21 Aralık’tan sonra gündüz süreleri uzamaya başlar.
E) V numaralı yerde 21 Mart’ta gündüz süresi diğerlerinden daha uzundur.

H
I
Z
R
E
N
K

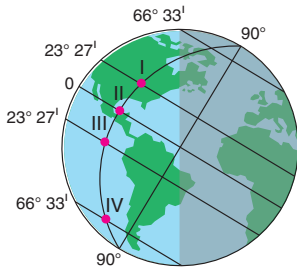
1. Herhangi bir paralel üzerindeki bir noktanın, hangi yarım kürede yer aldığını tespit etmek için;

- I. gölge boyunun en kısa olduğu saat,
- II. kış mevsimlerinin başladığı tarih,
- III. sıcaklık ortalamasının en yüksek olduğu ay,
- IV. gündüz süresinin uzamaya başladığı tarih

özelliklerinden hangilerinin bilinmesine gerek yoktur?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) Yalnız I E) Yalnız III

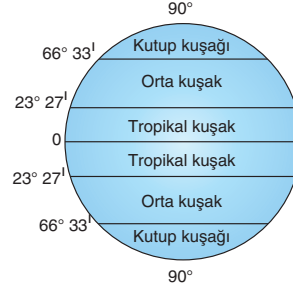
2. Aşağıdaki şekilde 21 Aralık'ta Dünya'nın Güneş'e karşı konumu gösterilmiştir.

Buna göre şekil üzerindeki noktalarla ilgili verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) En uzun gündüz IV. noktada yaşanır.
- B) Öğle vakti III. noktada cisimlerin gölgesi oluşmaz.
- C) II. noktada gece süresi gündüz süresine eşittir.
- D) Güneş en geç I. noktada doğar.
- E) Öğle vakti gölge boyu I. noktada güneye düşer.

3. Aşağıdaki şekilde matematik iklim kuşakları gösterilmiştir.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinin değişmesi durumunda matematik iklim kuşaklarının sınırlarında değişme olur?

- A) Dünya'nın yörüngesinin şeklinde
- B) Yer eksenini ile yörünge düzlemi arasındaki açıda
- C) Dünya'nın küresel şeklinde
- D) Dünya'nın kutuplardan basık olmasında
- E) Dünya'nın kendi eksenini etrafındaki dönüş hızında

H
I
Z
R
E
N
K

4. Ekvator düzlemi ile ekliptik düzlem çakışsaydı aşağıdakilerden hangisi gerçekleşirdi?

- A) Gece ile gündüz arasındaki zaman farkı artardı.
- B) Bir noktaya güneş ışınları yaz mevsiminde daha büyük açılarla gelirdi.
- C) Kutup dairelerinin enlem dereceleri küçülürdü.
- D) Aydınlanma çizgisi, paralelleri daima iki eşit parçaya bölerdi.
- E) Muson rüzgârlarının hızı artardı.

5. 21 Haziran'da Kuzey Yarım Küre'de yer alan iki merkezin gündüz süreleri 13 saattir.

Bu merkezlerin;

- I. enlemleri,
- II. kutup noktasına uzaklıkları,
- III. boylamları,
- IV. deniz seviyesine göre yükseltileri

özelliklerinden hangilerinin benzer olduğu söylenebilir?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) I ve III
- D) III ve IV
- E) II ve IV

6. Dünya'nın yörünge hareketi sırasında aşağıdakilerden hangisi gerçekleşmez?

- A) Güneş ışınlarının bir noktaya geliş açısı değişir.
- B) Dünya'nın yörüngesindeki dönüş hızı değişir.
- C) Dünya Güneş'e yaklaşır ve uzaklaşır.
- D) Yörünge düzlemi ile Ekvator düzlemi arasındaki açı değişir.
- E) Aydınlanma çemberi yer değiştirir.

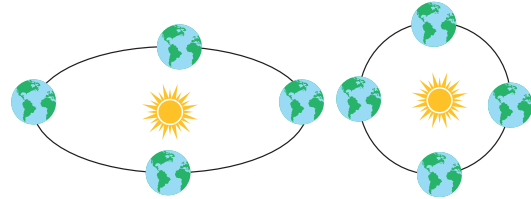
7. Bir ülkenin Kuzey Yarım Küre'de bulunduğu aşağıdakilerden hangisine bakılarak tespit edilebilir?

- A) Dört mevsim şartlarının yaşanması
- B) Kuzeyine gidildikçe gece ile gündüz arasındaki zaman farkının artması
- C) Güneyden gelen rüzgârların sıcaklıkları düşürmesi
- D) Ülkede 500 metrenin üstündeki alanlarda buzulların etkili olması
- E) Ülkenin kuzeyine gidildikçe meridyenler arası mesafenin genişlemesi

8. Ekvator düzlemi ile ekliptik düzlem çakışsaydı aşağıdakilerden hangisi meydana gelmezdi?

- A) Dönenceler oluşmazdı.
- B) Güneş ışınları sürekli Ekvator'a dik açı ile gelirdi.
- C) Gece ve gündüz süresi daima eşit olurdu.
- D) Aydınlanma çizgisi sürekli kutup noktalarından geçirdi.
- E) Güneş ışınlarının bir merkeze düşme açısı yıl içinde daha çok değişirdi.

9. Aşağıda verilen Şekil I de Dünya'nın elips şeklindeki yörüngesi gösterilmiştir.

Şekil - I

Şekil - II

Dünya yörüngesinin Şekil II deki gibi olması durumunda aşağıdakilerden hangisi gerçekleşmezdi?

- A) 21 Haziran'da Kuzey Yarım Küre'de kış mevsimi başlardı.
- B) Dünya'nın yörüngesindeki dönüş hızı sürekli sabit olurdu.
- C) Mevsim süreleri birbirine eşit olurdu.
- D) Dünya'nın Güneş'e olan uzaklığı hiç değişmezdi.
- E) Günberi ve günöte kavramları olmazdı.

10. 21 Aralık tarihinden sonra Kuzey Yarım Küre'de gündüzler uzamaya, geceler de kısaltmaya başlar.

Bu durum aşağıdakilerden hangisi ile ilgilidir?

- A) Yer eksenini ile yörünge düzlemi arasında $66^{\circ} 33'$ açının olması
- B) Yer eksenini ile Ekvator düzlemi arasındaki açı
- C) Dünya'nın yörüngesinin elips şeklinde olması
- D) Dünya'nın küresel şekli
- E) Dünya'nın kendi eksenini etrafında dönmesi

1. Dünya'nın şeklinden dolayı paralellerin çevre uzunlukları Ekvator'dan kutuplara doğru küçülür.

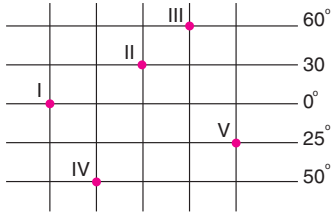
Buna göre;

- I. 20° Kuzey,
- II. 40° Güney,
- III. 60° Kuzey

paralellerinin çevre uzunluğu için aşağıda verilen sıralamalardan hangisi doğrudur?

- A) III > II > I
- B) I > III > II
- C) I > II > III
- D) II > III > I
- E) III > I > II

2.

Yukarıda matematik konumları verilen noktalardan yerden aynı yükseklikten ve aynı anda havalanan uçaklar batıya doğru uçarak dünya etrafındaki turlarını aynı anda tamamlamışlardır.

Bu uçaklardan hızı en fazla olanı aşağıdakilerden hangisidir?

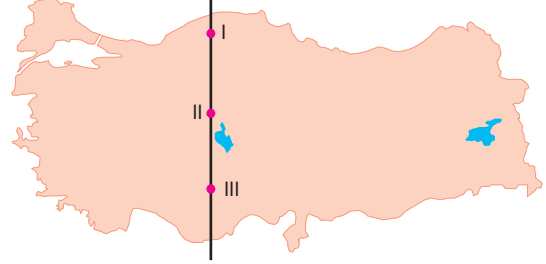
- A) I
- B) II
- C) III
- D) IV
- E) V

3. I. Yerel saat farkları oluşur.
II. Muson rüzgârları oluşur.
III. Yıl içinde cisimlerin gölge uzunlukları değişir.
IV. Gece ve gündüz aralanır.

Yukarıda verilen durumlardan hangileri Dünya'nın kendi eksenini etrafında dönmesinden kaynaklanmaz?

- A) I ve III
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) II ve IV
- E) III ve IV

4. Aşağıdaki Türkiye haritasında aynı boylam üzerindeki üç farklı nokta gösterilmiştir.

Bu noktalar ile ilgili aşağıda verilen bilgilerden hangisi doğru değildir?

- A) Başlangıç Meridyeni'ne I. nokta daha yakındır.
- B) Her üç noktada da güneş aynı anda tepe noktasına ulaşır.
- C) Ekinoks tarihlerinde güneş her üç noktada aynı anda doğar, aynı anda batar
- D) Üçüncü nokta Güneş ışınlarını daha büyük açılarla alır.
- E) II. noktada yer çekimi etkisi diğerlerinden daha fazladır

5. Herhangi bir noktada güneş ışınlarının geliş açısının değişmesine bağlı olarak yıl içinde gölge boyları da değişir.

Buna göre İzmir'de yıl içinde gölge boyunun en kısa ve en uzun olduğu aylar hangisinde doğru olarak verilmiştir?

En Kısa

En Uzun

A) 21 Haziran	21 Mart
B) 21 Mart	23 Eylül
C) 23 Eylül	21 Aralık
D) 21 Haziran	21 Aralık
E) 21 Aralık	21 Haziran

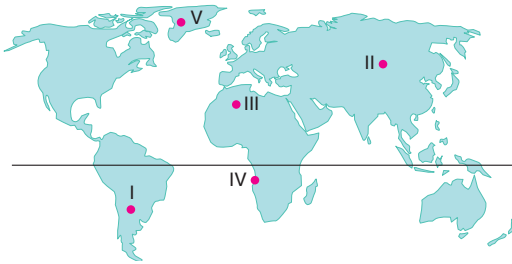
6. Aşağıdaki tabloda aynı boylamda bulunan beş merkezin 21 Aralık tarihindeki gece ve gündüz süreleri verilmiştir.

Merkez	Gündüz Süresi (saat)	Gece Süresi (saat)
I	17	7
II	13	11
III	4	20
IV	11	13
V	8	16

Gece ve gündüz süresi verilen bu merkezlerden hangileri Güney Yarım Küre'de yer alır?

- A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) IV ve V E) III ve V

7. Gece ile gündüz arasındaki zaman farkı enleme göre değişir.

Buna göre dünya haritasında gösterilen merkezlerden hangisinde yıl içinde gece ile gündüz arasındaki zaman farkı daha fazla olur?

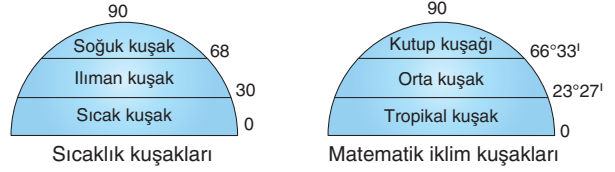
- A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Güneş ışınlarının Yengeç Dönencesi'ne dik geldiği tarihte Konya'dan başka bir kente giden bir kişi gittiği kentte gündüz süresinin daha uzun olduğunu görmüştür.

Bu kişinin gittiği kent Konya'ya göre hangi yönde kalır?

- A) Doğu B) Batı C) Kuzey
D) Güney E) Güneybatı

9. Aşağıda sıcaklık kuşakları ve matematik iklim kuşaklarının sınırı verilmiştir.

Bu kuşakların sınırlarını belirleyen faktörler aşağıdakilerin hangisinde doğru eşleştirilmiştir?

Sıcaklık kuşakları

Matematik iklim kuşağı

A) Okyanus akıntıları	Nemlilik
B) Kara ve deniz dağılışı	Eksen eğikliği
C) Günlük hareket	Dünya'nın şekli
D) Dünya'nın şekli	Sürekli rüzgârlar
E) Bitki örtüsünün dağılışı	Kara ve deniz dağılışı

10. Ekliptik düzlem ile yer eksenini arasında $66^{\circ} 33'$ lık açı vardır.

Aşağıdakilerden hangisi ile sözü edilen bu durum arasında ilişki kurulabilir?

- A) Şubat ayının 28 gün sürmesi
B) Günlük sıcaklık farklarının oluşması
C) Yerel saat farklarının oluşması
D) Bir noktaya yıl içinde, güneş ışınlarının geliş açısının değişmesi
E) Meltem rüzgârlarının oluşması

H
I
Z
R
E
N
K

11. Ekvator düzlemi ile yörünge düzlemi arasında $23^{\circ} 27'$ lık bir açı vardır.

Bu açı yıllık hareket sırasında aşağıdakilerden hangisinde değişmeye neden olmaz?

- A) Gece gündüz süresinde
B) Dünya'nın Güneş'ten aldığı enerji miktarında
C) Güneş ışınlarının geliş açısında
D) Bir bölgenin sıcaklık değerlerinde
E) Aydınlanma çizgisinin geçtiği yerlerde

